

FOTO: LARS MADSEN

Sikrer forsyningen med ny teknologi

Hallingdal Kraftnett tar i bruk stadig nye hjelpemidler for å sikre strømforsyningen. I tillegg har selskapet hatt rekordstor aktivitet på fiberutbygging.

Se side 8–11

Lav strømpris kan svekke kommunene **4**

Nettselskaper må bytte navn **5**

Utbyggingstakten av elbil-ladere må dobles **6**

Ikke fornøyd

I **HØSTENS UTGAVE** av Vår Energi kan du lese at regjeringen ønsker å gjeninnføre en ordning for å jevne ut nettleien. I statsbudsjettet for 2021 foreslår regjeringen å bevilge 20 millioner kroner til utjevningsordningen. Bransjeorganisasjonen Distriktsenergi er på ingen måte fornøyd med størrelsen på beløpet.

Vår Energi ser på hvordan den lave strømprisen kan svekke kommuneøkonomien. Kraftprodusentene er stort sett offentlig eid av kommuner og fylkeskommuner, og inntektene går tilbake til fellesskapet.

Du kan også lese om at over 90 kraftselskaper skal ha byttet navn innen utgangen av neste år. Allerede fra nyttår innføres det krav om selskapsmessig og funksjonelt skille. – Unødvendig, fordyrende og byråkratiserende, sier nettsjef.

Vår Energi ser i tillegg på hvordan kraftselskap bruker nye digitale verktøy for å spare kostnader og gi kundene et enda bedre tilbud.

Dette er noen av sakene du kan lese mer om i magasinet du nå holder i hånden. Husk å få med deg premiekryssordet og kunnskapskonkurransen. Premien er en DAB-radio.

God lesing!

Eirik Omvik

Redaktør

Vår Energi har som formål å gi deg som strømkunde informasjon og innsikt i kraft- og energispørsmål, og hva du kan gjøre for å påvirke strømprisregningen. Magasinet inneholder blant annet råd og tips om strømsparing og brannsikkerhet, og vi håper at magasinet kan bidra til økt forståelse for hvordan kraftmarkedet fungerer.

Skuffet over ny utjevningsordning

Regjeringen ønsker å tildele 20 millioner kroner til å jevne ut forskjellene i nettleie. – Vi er på ingen måte fornøyd, sier Knut Lockert i Distriktsenergi.

UTFORDRINGER KNYTTET TIL terreng og store avstander gjør at nettleien kan variere med flere tusenlapper i året avhengig av bosted i landet. Det eksisterte tidligere en støtteordning for å jevne ut de største forskjellene, men i 2018 ble ordningen fjernet.

Etter en del politisk tautrekking utredet Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i fjor hvordan en ny støtteordning bør se ut. NVE foreslo enten å gjeninnføre en støtteordning som finansieres over statsbudsjettet, eller å innføre en brukerfinansiert støtteordning som finansieres via en avgift.

Nå har regjeringen bestemt seg. Den gamle utjevningsordningen gjeninnføres i statsbudsjettet for 2021 med 20 millioner kroner som foreslått beløp. I motsetning til tidligere skal beløpet ta hensyn til merverdiavgift og elavgift.

– **Ikke fornøyd.** Bransjeorganisasjonen Distriktsenergi, som representerer en rekke små og mellomstore energiverk, er skuffet over det de mener er manglende tiltak.

– Det er et skritt i riktig retning etter flere år med null kroner i nettutjevning. Likevel er det

fortsatt et langt stykke å gå før vi snakker om en reell utjevning som gir tilstrekkelig utjevning av nettleien i Norge, sier daglig leder Knut Lockert.

Distriktsenergi er riktignok fornøyd med at budsjettposten nettutjevning er tilbake.

– Men vi er på ingen måte fornøyd med beløpet som foreslås, og vi ønsker oss også en annen innretning på ordningen, sier han.

Ønsker avgift. Lockert mener det er åpenbare svakheter ved regjeringens løsning.

– Utfordringen med å finansiere utjevning over statsbudsjettet er at størrelsen på tilskuddet fort vil variere fra år til år alt avhengig av hvem som sitter med flertallet på Stortinget. Under den tidligere tilskuddsordningen varierte beløpet fra 10 til 120 millioner kroner i året, sier han.

Distriktsenergi ønsker å innføre en avgift.

– Dersom hver nettabbonnent betaler 180 kroner i en egen avgift i året, gir dette totalt 700 millioner kroner til utjevning av nettleien. I så fall vil ingen nettkunder i Norge måtte betale mer enn 30 øre per kWh ekskludert avgifter, sier han.

ENERGI FORLAG AS Postboks 1182 Sentrum • NO-0107 OSLO • Tlf: 22 00 11 50 • ISSN 1502-7848

Markedssjef Fredrik Kveen • fredrik.kveen@europower-energi.no • Tlf: 22 00 11 50

Abonnement Bård Knutsen • bard.knutsen@europower-energi.no • Mobil: 92 22 20 33

Regjeringen foreslår 20 millioner kroner til utjevning av nettleien. Stortinget skal avgjøre saken.

Den gjennomsnittlige nettleien i Norge er 29,42 øre/kWh ekskludert avgifter.

– **Mindre enn antatt.** Den andre store interesseorganisasjonen for energiselskaper, Energi Norge, har hele tiden ønsket seg en støtteordning slik som tidligere.

Direktør Kristin H. Lind er fornøyd med at den nye ordningen blir mer treffsikker og tar

hensyn til hva kundene faktisk betaler i merverdiavgift og elavgift. Men hun er overrasket over beløpet.

– Beløpet på 20 millioner kroner er mindre enn vi har antatt, sier Lind, og anslår at i underkant av 30 000 strømkunder trolig får nytte av ordningen.

Lockert i Distriktsenergi spår at utjevning blir en viktig valgkampsak det kommende året.

– Heldigvis vet vi at det er partier som vil gripe den i et politisk landskap der distriktspolitikk og spørsmålet om sentralisering eller ei står høyt på den politiske dagsorden, sier han.

TEKST: EIRIK OMVIK
FOTO: MORTEN SOLBERG

Lav strømpris kan svekke kommuneøkonomien

De lave strømprisene er til glede for forbrukere, men reduserer kraftselskapenes mulighet til å betale utbytte til eierkommunene.

DEN GJENNOMSNIITTLIGE STRØMPRISEN for husholdninger var 14,9 øre/kWh i årets andre kvartal. Det er et historisk lavt nivå, ifølge Statistisk sentralbyrå.

Administrerende direktør Per Sigurd Hegerland i Hardanger Energi sier årsaken er store overskudd av vann i magasinene og snø i fjellet etter mye nedbør og en mild vinter.

– Samtidig har det vært liten etterspørsel i Europa etter å importere strøm på grunn av mye vind. I tillegg har det vært redusert kapasitet på mellomlandsforbindelsene som brukes til å eksportere strøm ut av Norge, sier Hegerland.

Summen av magasinutfylling, snø og grunnvann omtales som hydrologisk balanse og måles i terrawattime (TWh). Jo høyere antall TWh på lager, desto større sannsynlighet for lave priser.

– Årsforbruket i Norge ligger på ca. 145 TWh. Hvis vi møter vinteren med et overskudd på 10 TWh, vil det gjerne gi utslag i lavere priser. I vinter var overskuddet 30 TWh, noe som er 30 TWh mer enn normalt, sier Hegerland.

Røde tall. Daglig leder Arnt Sollie i Ren Røros sier strømprisene får konsekvenser for økonomien til kraftprodusenter over hele landet.

– Produsentene er som regel offentlig eid av kommuner og fylkeskommuner, og inntektene

går tilbake til fellesskapet. Det er flere selskap som har varslet redusert utbytte, noe som vil gå utover kommuneøkonomien flere steder, sier Sollie.

Ren Røros produserer rundt 100 GWh hvert år.

– Kraftproduksjonen vår har gått med underskudd i år. Men vi har heldigvis mange virksomheter og flere ben å stå på, og produksjonen utgjør en liten del av vårt konsern. De andre forretningsområdene sørger for at vi har

en grei økonomi til tross for et vanskelig år, sier han.

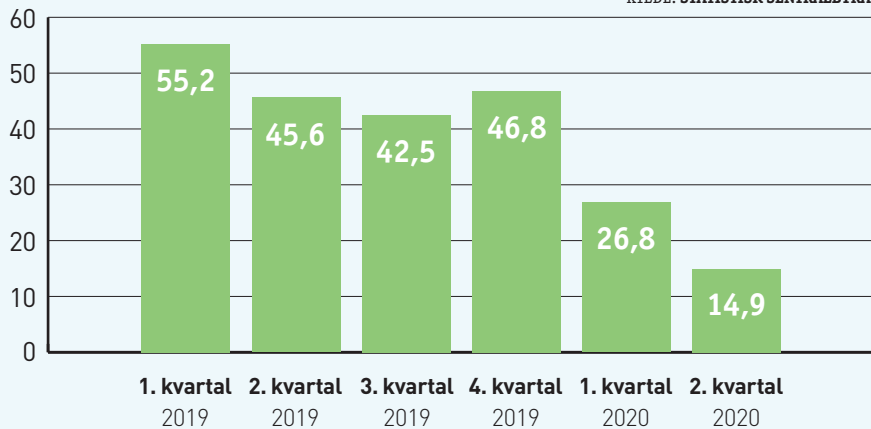
Hardanger Energis kraftproduksjon har også gått med underskudd. Hegerland spår mer normale priser utover høsten og vinteren.

– Jeg tror prisene sakte, men sikkert vil komme opp på et mer normalt nivå, med mindre det blir ekstremt mye nedbør fremover. Men jeg tror strømmen vil bli billigere enn den har vært de siste vintrene, sier han.

TEKST: EIRIK OMVIK
FOTO: MONA ADOLFSEN

GJENNOMSNIITTLIG STRØMPRIIS EKSKL. MVA (ØRE/kWh)

KILDE: STATISTISK SENTRALBYRÅ

Forbereder seg på navneskifte

Innen utgangen av neste år må over 90 kraftselskaper ha byttet navn. – Unødvendig, fordyrende og byråkratiserende, sier nettsjef.

FRA NYTTÅR STILLES det nye krav om såkalt funksjonelt skille for kraftselskap. Regjeringen foreslo i slutten av oktober en endring i energiloven som gjør at nettselskap med færre enn 10 000 kunder får unntak fra kravet om funksjonelt skille. Saken skal behandles i Stortinget før jul.

De nye reglene innebærer blant annet at nettvirksomheten skal skilles fra all annen virksomhet, ikke bare fra produksjon og omsetning av kraft. I tillegg kan ikke nettselskapet ha samme navn og profilering som resten av virksomheten.

– Nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke skal utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket, heter det i forskriften.

Kravet om funksjonelt skille trer i kraft fra nyttår, mens kravet om ulik profilering vil gjelde fra 1.januar 2022.

– **Truer eksistensgrunnet.** – Kravene er fordyrende og byråkratiserende, spesielt for de

mindre selskapene, sier daglig leder Jørgen Luggenes i Årdal Energi.

– *Hva synes du om kravet til omprofilering som begrunnes med konkurransehensyn i kraftmarkedet?*

– Jeg synes det er unødvendig å tvinge selskaper til å lage nye navn som ikke har noen forbindelser med lokalsamfunnet, sier han.

Luggenes mener det i hovedsak er de mindre selskapene som får problemer med de nye reglene.

– Når man har færre ansatte, er man nødt til å kunne bruke ressursene der det trengs på tvers av selskapet. Alle de nye kravene fører til mer byråkrati og vil forverre eksistensgrunnet for små kraftselskap, sier Luggenes.

– **Forståelse for kravene.** Helgeland Kraft er et av kraftselskapene som allerede har valgt et nytt navn for nettvirksomheten Helgeland Kraft Nett.

– Vi skulle gjerne beholdt navnet, men har forståelse for hvorfor myndigheten ønsker at nettvirksomhet og strømsalgsselskap ikke skal

ha like navn, sier konsernsjef Eivind Mikalsen i Helgeland Kraft.

Navnet på nettselskapet blir Linea, som betyr «linje» på latinsk. Navneskiftet følges også av ny farge og logo.

De nye reglene stiller også strengere krav til styresammensetningen til kraftselskaper. I forskriften til Olje- og energidepartementet står det:

«Styreleder, styremedlem, daglig leder eller andre ansatte med reell beslutningsmyndighet i et nettselskap som inngår i et integrert foretak, kan ikke delta i ledelsen i et foretak som driver annen virksomhet innenfor det integrerte foretaket. Daglig leder i et nettselskap kan ikke være daglig leder i dets morselskap eller kontrollerende eier.»

Alle de nye kravene medfører utfordringer, medgir Mikalsen.

– Men vi skal prøve å skåne kunden mest mulig og å redusere kostnadene til et minimum. Kundene vil ikke merke noen endringer utover at navnet forandres, sier Mikalsen.

TEKST: EIRIK OMVIK

FOTO: HAAKON BARSTAD

Veksten i antallet elbiler krever at utbyggingen av ladestasjoner økes. Elbilforeningen mener utbyggingstakten må dobles.

– Må doble utbyggingstakten

Ved utgangen av 2025 vil det sannsynligvis rulle over én million elbiler på norske veier. Det vil kreve opptil 10 000 flere hurtigladepunkt, ifølge elbilforeningen.

STORTINGET HAR SATT som mål at alle biler som selges i 2025, skal være utslippsfrie. I dag er om lag 1 av 10 personbiler i Norge en elbil.

Et tilstrekkelig antall hurtigladepunkt er den viktigste faktoren for å lykkes med satsingen på elbiler, mener generalsekretær Christina Bu i Norsk elbilforening.

Antallet ladestasjoner har økt de siste årene, men utbygningstakten må dobles for å holde tritt med elbilsalget.

– Ved utgangen av 2025 regner vi med at det vil være over én million elbiler i Norge. Vi anslår at det er behov for 9700 flere hurtigladere innen den tid, sier hun.

Dette utgjør mer enn 1900 nye hurtigladere per år og tilsvarer mer enn en dobling av den årlige utbyggingstakten de siste par årene.

Bør kartlegges. I dag finnes det 2962 hurtig- og lynladepunkt fordelt på 851 hurtigladeladestasjoner.

– Totalt er det 315 000 elbiler. Dermed er det 106 elbiler per ladepunkt. Hvis man bare ser på Tesla-biler, er det i underkant av seksti Teslaer per superlader, sier Bu.

Myndighetene har ikke oversikt over hvor mange ladestasjoner som bør bygges.

– Det er ikke bare persontrafikken som elek-

trifiseres. Også varebiler, ferjer og busser vil trenge gode ladeløsninger. Myndighetene bør ta en større rolle, for eksempel ved at Statens vegvesen kartlegger hvor mange ladestasjoner som bør bygges, sier Bu.

Trenger Enova-støtte. Selv om det er kommet mange hurtigladeoperatører på banen de siste årene, bør myndighetene fortsette å gi økonomisk byggestøtte i enkelte områder, mener Bu.

– Både i Finnmark og Nordland, hvor det er lite lønnsomt å bygge ut, er det behov for økonomisk støtte fra myndighetene gjennom Enova, sier hun.

Flere lokale kraftselskaper i Finnmark har fått støtte til å bygge 25 hurtigladestasjoner. Blant dem er Repvåg Kraftlag, som nå har startet arbeidet med å bygge syv ladestasjoner, ifølge elverksjef Oddbjørn Samuelson.

– Uten støtten fra Enova hadde ikke vi kunnet realisert ladestasjonene. Men det burde også blitt gitt tilskudd til å drifte stasjonene helt til det er nok elbiler til at lading kan finansiere drift og vedlikehold, sier han.

Utbyggingen kommer i stand fordi Repvåg Kraftlag ønsker å ta et samfunnsansvar i elektrifiseringen av sin del av landet.

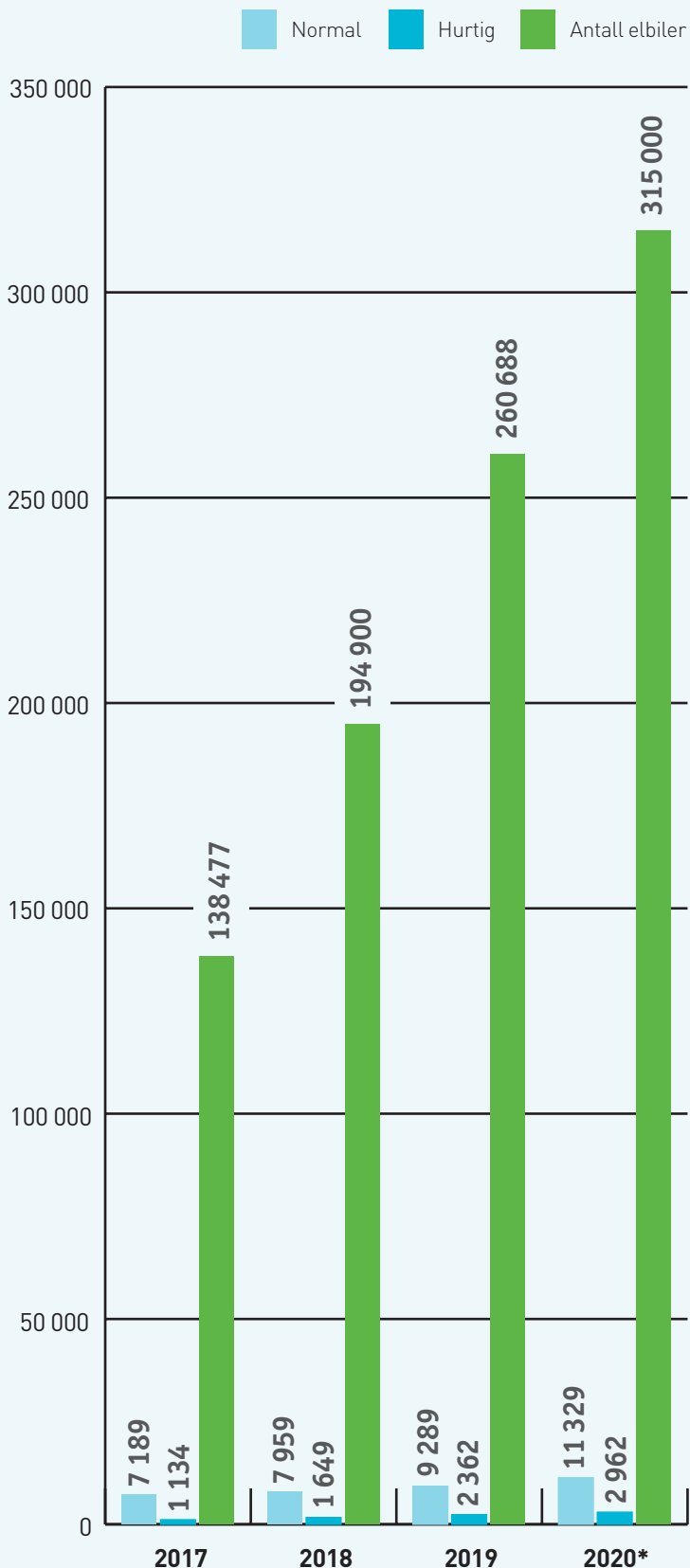
– Alle stasjonene skal være klare innen utgangen av 2021. De første stasjonene blir satt i drift i høst, sier Samuelsen.

Enova har nå lyst ut en lignende støtte-runde for å bygge ladestasjoner i Nordland og Namdalen med søknadsfrist i desember.

TEKST: EIRIK OMVIK

FOTO: SMILE FIGHT /SHUTTERSTOCK.COM

ANTALL OFFENTLIGE LADEPUNKT I NORGE

KILDE: WWW.NOBIIL.NO (ENOVA OG ELBILFORENINGEN)

*Sist oppdatert: 21. september 2020

Definisjon: Et ladepunkt er en reservert parkeringsplass med lademulighet for ladbare kjøretøy. På ett ladepunkt kan det være mer enn én kontakt, men bare plass til ett kjøretøy av gangen.

Eit sårbart samfunn, avhengig av straum

Utan ei stabil straumforsyning stoppar det meste opp. Hallingdal Kraftnett tek i bruk stadig nye hjelpemiddel for å sikre forsyninga.

«**BORTFALL AV ELEKTRISK** kraft vil påvirke hvert enkelt individ og nesten alle samfunnsfunksjoner på en negativ måte. For den enkelte innbygger vil tap av strømforsyning raskt oppleves meget ubehagelig»

Dette er formuleringar henta frå rapporten til «Sårbarhetsutvalget», som vart sett ned av Justisdepartementet i 1999.

– Me som nettselskap kjenner oss godt att i dette. Så lenge me klarar å halde oppe normal forsyning, legg kanskje ikkje du som kunde så godt merke til oss, seier nettsjef Øystein Velure i Hallingdal Kraftnett.

Når straumen forsvinn merkar dei aller fleste det veldig godt. For nokre tiår sidan kunne folk vere utan straum i ein dag eller to, og dei fleste klarte seg rimeleg bra.

– For kvart år som har gått, har dette endra seg. I dag stoppar veldig mykje opp utan ei stabil straumforsyning, både ute i storsamfunnet og i private heimar. Mange har fått seg ei overrasking over kor avhengig me er av straum, også til funksjonar og gjeremål ein kanskje ikkje hadde tenkt på, seier han.

Vil innfri forventningar. Hallingdal Kraftnett brukar mykje tid og ressursar på å sørge for at du har stabil straumforsyning.

– Dette lykkast me stort sett med, men opplever at forventningane til oss som nettselskap stadig vert høgare. Dette er forventningar me ønskjer å innfri, seier Velure.

Helst ville Hallingdal Kraftnett at opetida skulle vore 100 prosent, men så lenge det er snakk om tekniske komponentar vil det alltid kunne oppstå feil og skader.

– Me ser også at kundane våre stiller større krav til oss når det gjeld informasjon, kanskje spesielt når det oppstår straumbrot. Du som kunde ønskjer å forstå kva som har skjedd og få vite når straumen kjem tilbake. Her er den nye appen vår Min Strøm eit godt hjelpemiddel, seier Velure.

Appen kan du laste ned på hallingdal-kraftnett.no. Du vil kunne finne informasjon og halde deg oppdatert på eige straumforbruk.

Ny teknologi. Den tradisjonelle kraftforsyninga er prega av trauste, velprøvde løysingar og system.

– For det meste fungera dette bra, men for at me stadig skal kunne løfte oss, så må me ta i bruk ny teknologi. Dette kan vere å avdekke feil før dei skjer eller redusere nedetida ved bruk av fjernkontroll, seier han.

For å kunne yte best mogeleg service tek Hallingdal Kraftnett stadig i bruk nye hjelpemiddel.

– Mykje av dette er basert på avanserte IT-system som for eksempel fjernstyring, fjernanalyse og informasjon frå moderne straummålarar.

KAN DU BIDRA I FEILRETTINGA?

Me som nettselskap er veldig interessert i tilbakemelding dersom du har sett noko som kan ha forårsaka eit straumbrot. Då er me veldig takksam dersom du tek kontakt, enten på telefon eller via Min strøm-appen.

Du må aldri forsøke å rette feil på eiga hand, som for eksempel ved å fjerne ei buske som ligg på lina

Leder

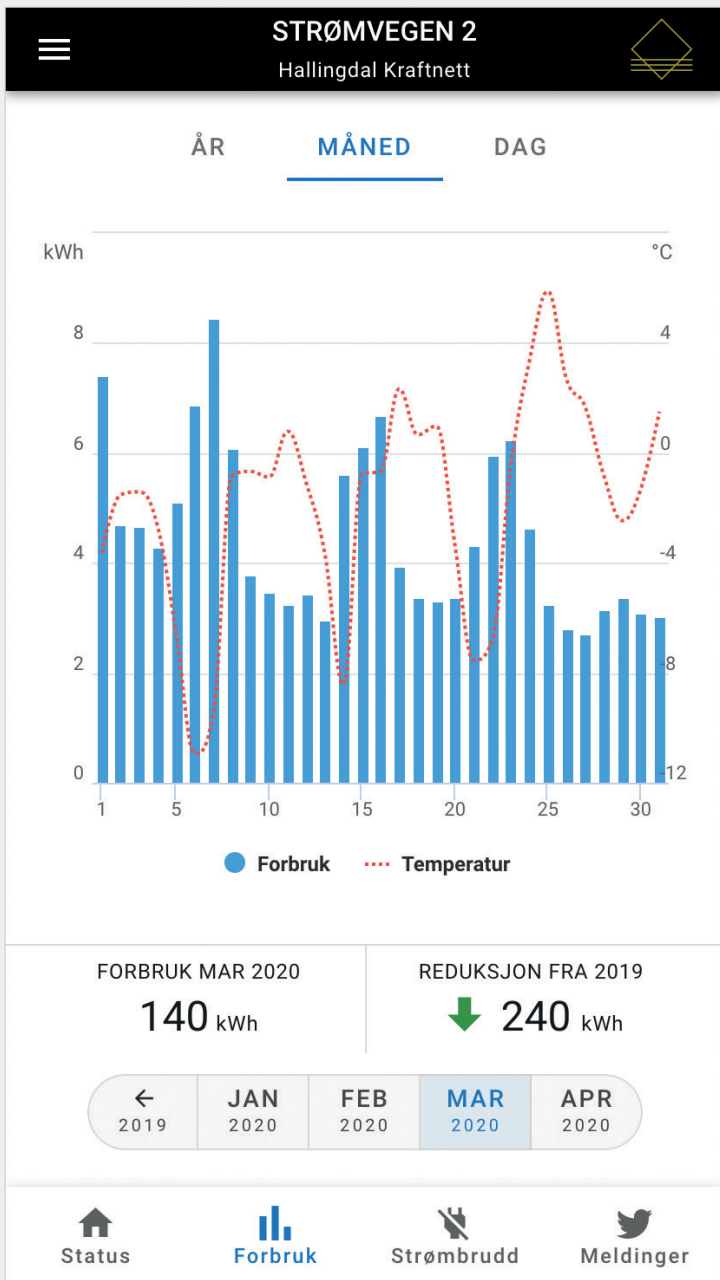
VERDEN ER IKKE den samme som for mindre enn ett år siden. Vi har alle måtte tilpasse oss den nye situasjonen med en pandemi. Digitale verktøy har gjort oss i stand til å håndtere situasjonen, men de digitale systemene våre er under konstant trussel. Dette er en ny

verden som vi bare må tilpasse oss.

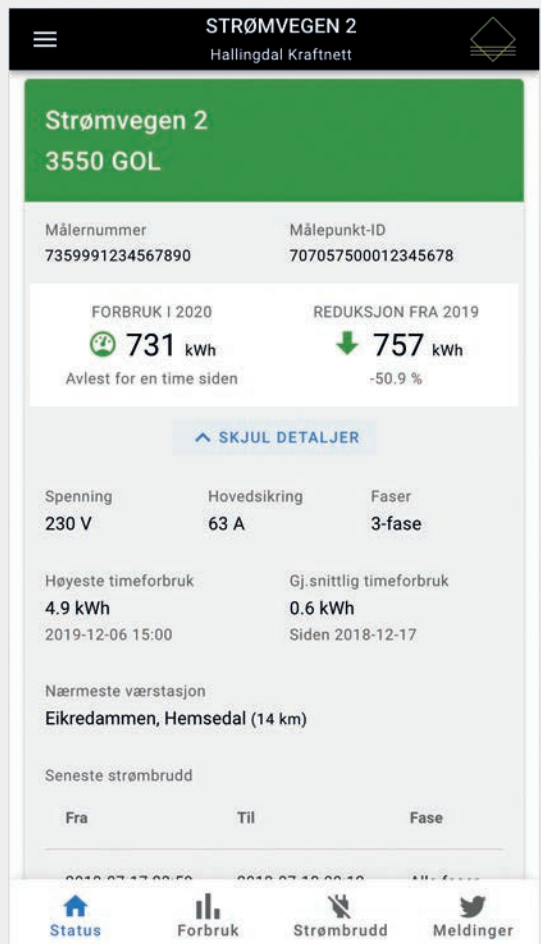
Hallingdal Kraftnett har i lang tid jobbet etter en plan som skal sikre at du som kunde ikke skal merke endringene i samfunnet og verden. Kjedelig, men sannheten er at kjedelig er bra. Jeg som kunde har mindre toleranse for at strømmen eller bredbåndet blir borte på grunn av virus eller uvær. Jeg

som kunde ønsker også å holdes informert til enhver tid.

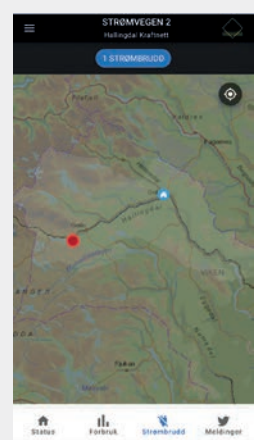
Derfor har vi lansert en app som gir deg informasjon om ditt forbruk. Du kan følge med på meldinger fra oss og kan sjekke om det er strøm på hytta eller boligen. Neste år har myndighetene bestemt at det skal innføres effekttariff. Basert på dette må vi

Med appen *Min Strøm* får du full oversikt over ditt strømforbruk og kjente strømbrudd i området. Du kan laste ned appen fra <https://hallingdal-kraftnett.no/>

KILDE: RETJERS

utforme en ny nettleie som er så forståelig og rettferdig som mulig. Derfor er det smart å bli mer bevisst på strømforbruket. Fra neste år kan du til og med spare på det. Appen kan du laste ned på våre hjemmesider.

2020 er et merkeår i vårt selskaps historie. Som en følge av lovendring har vi etablert en

konsernstruktur i selskapet. Dette har vært et omfattende arbeid for oss, men vi håper at det skal oppleves som bedre for deg som kunde når blant annet all vår bredbåndsvirksomhet ligger i Bruse AS.

Vi er blant de mest effektive nettselskapene i Norge. Det er jeg stolt av på vegne av våre ansatte som hver dag er på vakt og står klare

til å rykke ut om det skulle skje feil i strøm- eller fibernettet.

Med ønske om en god høst og vinter.

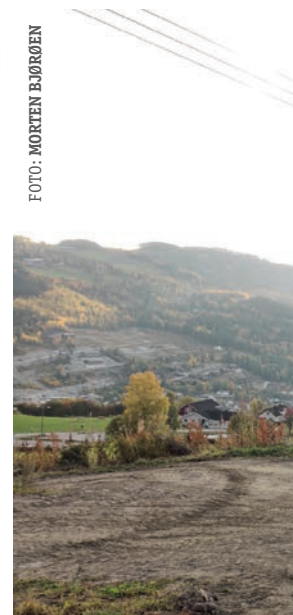
Audun Grynning,
Administrerende
direktør

Samler all fiberaktivitet i Bruse

Fibermontør Kristian Fosshagen og fibernettsjef Eirik Lie Strandbråten i en av de mange sentralene (nodene) som Bruse har i Hallingdal. Herifra går det signal i en egen fiberkabel til hver enkelt kunde.

Det er nå nesten 10 000 hus, bedrifter og hytter i Hallingdal som kan få fibertilkobling fra Bruse. Antallet kunder er mer enn tredoblet på tre år.

DE SISTE ÅRENE har det vært rekordstor aktivitet på fiberutbygging i Hallingdal, forteller daglig leder Svein Solhjell og fibernettsjef Eirik Strandbråten i Bruse.

Det er Hallingdal Fibernet som eier fiber-

nettet, mens Bruse håndterer fiberutbygging og kundebehandling av bredbåndstjenester. Bruse består av 14 ansatte, ifølge Solhjell.

– Sammen med mange innleide montører jobber de hver dag med å sørge for at den digi-

tale ryggraden i Hallingdal fungerer og at flest mulig får mulighet til å koble seg på nettet, sier han.

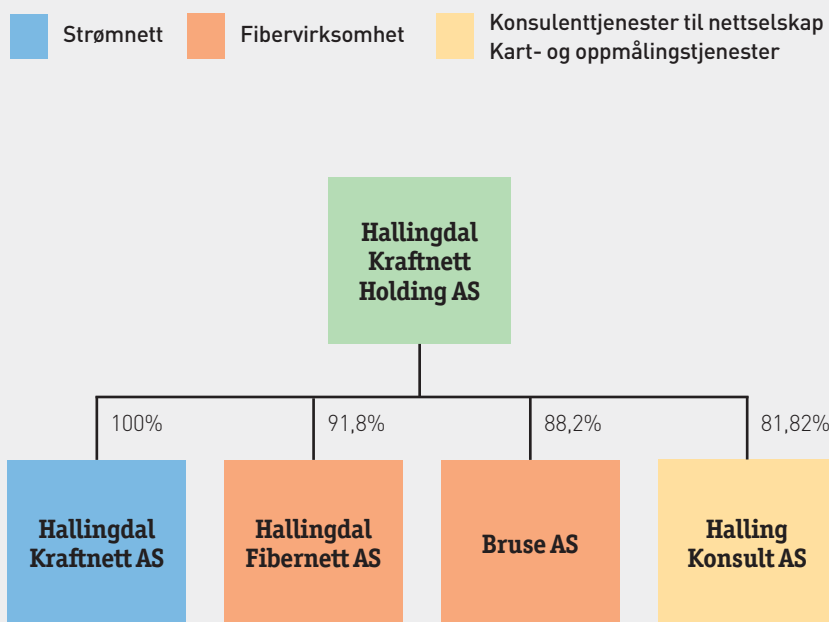
Fortsetter å bygge. Bruse skal i løpet av vinteren flytte inn i nye lokaler i Gol sentrum og samle alle ansatte under samme tak.

– Samtidig legges det til rette for samarbeid med andre IT-selskaper gjennom et prosjekt sammen med bl.a. IKT-Hallingdal, Regionrådet

Bruse og Hallingdal Kraftnett bygger fibernett i hele Hallingdal. Her blåses det fiberkabel frem til et fjøs i Gol.

Fibernettsjef Eirik Strandbråten (t.v.) og daglig leder Svein Solhjell i Bruse er fornøyde med den gode utviklingen de siste årene.

NY SELSKAPSSTRUKTUR I HALLINGDAL KRAFTNETT

Hallingdal Kraftnett har etablert konsern på grunn av nye regler om selskapsmessig og funksjonelt skille for nettselskaper.

NETTVIRKSOMHET ER ET monopol, og fra nyttår kan ikke et nettselskap drive annen virksomhet. Hallingdal Kraftnett har derfor overført fibervirksomheten til henholdsvis Hallingdal Fibernett AS¹ og Bruse AS, slik at det kun er strømnettvirksomheten som er igjen i Hallingdal Kraftnett AS. I tillegg er Hallingdalskommunenes eierskap flyttet «opp» til et morselskap, Hallingdal Kraftnett Holding AS¹. På denne måten vil fortsatt Hallingdalskommunene eie selskaper i konsernet.

Omorganiseringen skal gjøre det enkelt for kunden å vite hvor man skal henvende seg. Når det gjelder strømnett vil det fortsatt være Hallingdal Kraftnett kunden skal forholde seg til. Innen fiber er det nå Hallingdal Fibernett AS¹ som eier fibernettet, mens Bruse håndterer fiberutbygging og kundebehandling av bredbåndstjenester.

¹Selskapsnavnene «Hallingdal Kraftnett Holding AS» og «Hallingdal Fibernett AS» er midlertidige, og vil endres innen 01.01.2022.

og Hallingdata. Prosjektet IT-HUB Hallingdal lanseres også i løpet av vinteren.

Korona-tiden har ført til at mange har sett behovet for en moderne og stabil fibertilkobling. Det er derfor stor pågang hos Bruse.

I årene som kommer er det også planlagt å fortsette fiberutbyggingen, forteller Strandbråten.

– Det er likevel en kjensgjerning at det normalt kan ta ett til to år fra et utbyggings-

prosjekt blir planlagt og igangsatt, til alle er koblet på, sier Strandbråten.

Dugnadsfiber. Dersom du bor i et område som ikke har tilbud om fibertilkobling, kan du ta kontakt med Bruse.

– På grunn av svært stor pågang, er det hard kamp om plassen på prioritierungslisten for mulige utbyggingsprosjekter. For å komme langt opp på listen, er det lurt å ta kontakt med

naboer og sørge for at flest mulig ønsker å være med på utbygging, sier Strandbråten.

For flere prosjekter er det også en forutsetning for realisering at det er interesse for å bidra i en dugnad for å legge trekkerør for fiber.

Bruse kaller dette for Dugnadsfiber, ifølge Solhjell.

– Ta kontakt med Bruse dersom du har forslag til et Dugnadsprosjekt.

Spar strøm med riktig innetemperatur

Ved å senke innetemperaturen og bruke smart varmestyring kan du spare helsa, miljøet og lommeboka.

OPPVARMING AV ROM utgjør om lag halvparten av strømregningen i de fleste husholdninger. For hver grad innetemperaturen senkes, er det mulig å spare rundt fem prosent av energibruken som går med til oppvarming.

Det kan også være helsemessige gevinster å hente på å senke temperaturen. Hvis du har det for varmt, blir luftkvaliteten dårligere og du kan få hodepine og problemer med konsentrasjonen. Høyere temperaturer gir også mer avgassing fra gulv, vegger og tak, i tillegg til større risiko for fukt.

Innendørstemperaturen bør ikke overstige 22 grader, ifølge Folkehelseinstituttet. På soverommet anbefales maks 18 graders varme.

Det er mulig å spare rundt 20 prosent av utgiftene til oppvarming dersom du senker temperaturen på natten og dagtid når du ikke er hjemme. Dersom du ikke har panelovner med mulighet for dag- og nattesenking, er det billigst alternativet å kjøpe en smart strømplugg med temperatursensor.

Øvrige sparetips. Det finnes også andre måter å spare strøm på. Her er noen av de mest effektive:

- **Sparedusj:** Kan halvere utgiftene til dusjing.
- **Luft effektivt med fullt gjennomtrekk:** Ikke luft ved å la et vindu stå på gløtt over lang tid. Da kjøler du ned overflater og øker behovet for oppvarming.
- **Unngå unødvendig varmetap:** Se til at gulv, vegger og vinduer er tilstrekkelig isolert.
- **Nytt kjøleskap og fryser:** Kjøleskap og

frysere er blitt mye mer energieffektive. Det kan derfor lønne seg på sikt å kjøpe nytt.

- **Kjøp strømeffektive hvitevarer:** De fleste hvitevarer er merket med energibehov på en skala fra A++ (best) til G (dårligst).

TEKST: EIRIK OMVIK

FOTO: REDPIXEL.PL / SHUTTERSTOCK.COM

NYE ENOVA-SATSER

Enova har en rekke støtteordninger for deg som ønsker å gjøre oppvarming av hus mer miljøvennlig. Fra 1. januar 2021 endres følgende støttesatser:

- Støtten til luft-vann-varmepumpe og avtrekksvarmepumpe fjernes.
- Maksimal støtte til balansert ventilasjon endres fra 15 000 kroner til 10 000 kroner.
- Den faste støttesatsen til solfanger endres fra 10 000 kroner til 5000 kroner. Satsen på 200 kroner per kvm opp til 25 kvm opprettholdes.
- Den faste støttesatsen til el-produksjon endres fra 10 000 kroner til 7500 kroner. Satsen på 1250 kroner per installert effekt opp til 15 kW opprettholdes.

Ser www.enova.no for mer info og oversikt over andre støtteordninger.

ANBEFALT INNETEMPERATUR

Oppholdsrom:	20–22 °C
Kjøkken:	20 °C
Gang/entré:	18 °C
Soverom:	15 °C
Bad:	22–24 °C

KILDE: ENOVA

KONKURRANSE

Test dine kunnskaper etter å ha lest Vår Energi

Vinn en
dab-radio!

1 Hvilken temperatur anbefales det å ha på soverommet?

Svar: A: 18 grader. B: 16 grader. C: 15 grader.

2 Når trer kravet om funksjonelt skille i kraft?

Svar: A: 1. januar 2021. B: 1. januar 2022. C: 1. juli 2021..

3 Hva var den gjennomsnittlige strømprisen for husholdninger i årets andre kvartal?

Svar: A: 14,9 øre/kWh. B: 12,5 øre/kWh. C: 16,5 øre/kWh.

4 Hvilket selskap har laget appen *Min Strøm* til kundene sine?

Svar: A: Ren Røros. B: Årdal Energi. C: Hallingdal Kraftnett.

5 Hvor mye ønsker regjeringen å tildele for å jevne ut forskjellene i nettleie?

Svar: A: 100 millioner kroner. B: 20 millioner kroner. C: 10 millioner kroner.

Send inn løsning på konkurransen innen 1. februar 2021 til:

Vår Energi, Postboks 1182 Sentrum, 0107 OSLO

Merk konvolutten «konkurranse 2-20»

Det trekkes én vinner som får en dab-radio!

Navn:

Adresse:

Postnr/-sted:

Telefonnummer:

Vi gratulerer vinneren av en dab-radio
i Vår Energi nr 1 i 2020:

Ellen K Borgeteien,
3629 NORE

ENERGI-KRYSS

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

		XORD .no	BLØT-DYRENE	FOLKE-REKKE-EGGE	▼	FOR-TEGNER	SKRAPET-REGNE	▼	BUSKAP-SKULE	▼	DRIKKE-BEGER	RØD TRÅD	DEKKE-MED-STEIN	UMED-GJØRLIG	
		STED FOR GJENFERD													
		NUMERAL			PLANTE-SLEKT-FAKTE						VANÆRE M.NAVN				
		IRRI-TERER									TULLER-SLAG-STED				
		JOVIAL						BILDE-SVELLE OPP						AVINDS-MENNENE	
FNYS-TE	↓	OPP-FØRE KASSEBIL	▼	KAN HUS HA	FOR-FRISKE NABOER			↗			→			NYNORSK JEG	
BOLIG-STRØK I VESTRE AKER	↖					PÅSTAND FOR-KORTE					ANGRE EN-BÅRNE				
↖			FISK AFTEN			FOR-SKRIFT VOLL						KURVE ARISTO-KRATI			
JAMRE				SYNKE AVIS				GEMENE FUGE						GODER	
↗		HUSTRU BOM				PUSSE MAN						DORSK SPRUDLE			
ART.	↘						FOR-TYNNE ENE-CELLE						MÅNE DUPPET AV		
FULL-MAKT	FORTET SEG PULS-ÅRE			NEDE I FORSPILT				BETAL-INGER JEVNE							
↖					SKAP-NINGER UORDEN							DJEV-ELSK BRY SEG OM			
FRØYAS MAKE			STOFF SNODIG				↘			↗			EKSI-STERTE KNEIPE		
GJØR KLAR				SPANSK MATRETT BOKSE-UTTR.					HUNDE-GÅRD VINYL-PLATE						
DRIFTS-MASKIN						FOST-RER					LANG-SOMME				
AKSEPT	↖														
		FRED			MAT-EMNER										

Send inn løsning på premiekryssordet innen 1. februar 2021 til:

Vår Energi, Postboks 1182 Sentrum, 0107 OSLO

Merk konvoluttet «kryssord 2-20»

Det trekkes én vinner som får en dab-radio!

Navn:

Adresse:

Postnr/-sted:

Telefonnummer:

Riktig løsning fra nr 1-20:

**KRAFTSELSKAPER SKAPER STORE
VERDIER FOR LOKALSAMFUNNET**

Vi gratulerer vinneren av en dab-radio
i Vår Energi nr 1 i 2020:

Hugh Martin Dahl,
9147 BIRTAVARRE

Returadresse:

Energi Forlag AS
Christian Krohgs gate 16
Postboks 1182 Sentrum
NO-0107 OSLO

Rister bacon på fem minutter

Enkel å rengjøre og morsom å vise fram. Frokosten blir aldri den samme med Bacon Express.

AV ALLE SYNDER som foregår på kjøkkenet, er bacon blant dem det er aller vanskeligst å motstå. Det lettsaltede svineflesket, som gjerne akkompagneres av speilegg, har nå fått sin frelser. I hvert fall hvis vi skal tro Nostalgia Electrics, produsenten bak baconristeren Bacon Express.

Baconristeren byr nemlig på en mer helsefrembringende stekemetode. På Bacon Express henger baconskivene vertikalt. Dermed drypper

fettet ned til bunnen og man unngår å steke baconet i sitt eget fett. Neppe sunt, men forhåpentligvis litt mindre usunt.

I tillegg går stekingene raskere enn de tradisjonelle metodene i ovn eller stekepanne. Risteren har plass til seks baconskiver av gangen. Alt du trenger å gjøre er å legge skivene over stekeflaten i midten av risteren og velge mellom to styrkegrader, tynn eller tykk. Fem minutter senere er de sprøste

baconskivene klare til servering.

Rengjøringen skal være lekende lett. Bunnen av risteren der fettene samler seg, kan tas ut og rengjøres. Stekeflaten har slippbelegg og kan også tas ut for vask.

Av alle ting du ikke vet at du trenger, er Bacon Express av den mer kuriøse sorten. Men kanskje er risteren den perfekte gaven til baconelskeren som har prøvd de fleste metoder som finnes.

TEKST: EIRIK OMVIK

FOTO: NOSTALGIA ELECTRICS